



# Българска

Издание  
на Съюза  
на лесовъдите  
в България



# ГОРА

ISSN 1312-7055

Брой 3 (82), год. XVII, май 2021 г., София 1303, ул. "Антим I" №17

www.bulgarian-foresters.org

e-mail: bggora@abv.bg

## Лесовъдите почетоха своите предшественици в Деня на преклонение

На 2 април, в навечерието на Седмицата на гората бе отбелязан Денят на преклонение пред лесовъдите и горските служители, отдала живота си на гората.

Пред Мемориала на лесовъда в Лесотехническия университет бяха положени венци и цветя от председателя на СЛБ проф. д-р Иван Палигоров, изпълнителния директор на ИАГ инж. Мирослав Маринов (сн. 1), експерти от ведомството, ръководството и преподаватели от Лесотехническия университет, членове на Съюза на лесовъдите в България (сн. 2).

В своето слово пред Ме-

и за назначаване на губернките лесничей. Помнят се имената на Генко Шойлеков, Михалаки Георгиев, Стефан Дончов, Стоян Брънчев, Христо Разсуканов, Константин Байкушев, Трифон Цачев, Петко Марков, Георги Петров, Димитър Христов, проф. Тодор Димитров, Димитър Киров, Йордан Митрев, Никола Василев, Петър Манджуков и на много други изяви дейци на лесовъдската наука, на горскостопанската практика, допринесли през годините за съхраняване и умножаване на зеленото богатство на България.

През февруари тази годи-



мориала на лесовъда проф. Палигоров каза:

"Вече е утвърдена традиция преди началото на Седмицата на гората да отдаваме почит към всички лесовъди, от различните краища на нашата страна, които са посветили живота си на горското дело. Да се поклоним и пред паметта на тези наши колеги, които са загубили живота си в името на опазването и умножаването на горското богатство на България.

В горския летопис достойно място са заели първите радетели, допринесли за създаването на отделението "Надзор на лесовите" към Министерството на финансите през 1879 година. С този акт се поставя началото на организираното горско дело у нас, а историята помни името на Петко Каравелов - министър на финансите, който внася докладите до Александър I - княз на България, за основаване на отделението

на се навършиха 109 г. от жестокото убийство на Васил Попов - лесовъдът, посветил се на борбата с незаконните посегателства върху българската гора. В списъка на мъчениците, загубили живота си, трябва да прибавим и това на убития от браконieri Симеон Петеларов, на отровения хърченски държавен горски надзирател Христо Попски, на удадения козлоудийски общински горски стражар Петър Миков, на застреляния от "неизвестни лица" горски стражар при Селско-Рашката държавна гора в Тревненско Христо Фингаров, който е главен свидетел по дело за незаконни сечи в особено големи размери.

Към списъка трябва да прибавим и тези, които са изпълнили своя отечествен дълг. Историята ни припомня имената на изяви за време то си лесовъди, загинали по време на войните през второто десетилетие на миналия

век. Тогава нашата колегия е била малобройна и всяка загуба се е отразявала негативно на професионалното развитие, както и на стопанисването на горите у нас. В дружественото списание "Горски преглед" намираме "твърде печален и доста дълъг списък", който включва лесовъдите Христо Гошев, Атанас Лулчев, Петър Томанов, Власт Стоянов, Брайко Бозов, Никола Василев, Ганчо Ганчев, Цено Тотев, Атанас Атанасов. Както казва тогавашният главен редактор Георги Петров, само за 3 години колегията се е разделила с цяла плеяда "блестящи звезди, изчезнали преждевременно от хоризонта на зелената емблема".

Не са малко и днес примерите за това, че наши достойни колеги професионалисти, служещи вярно на българската гора, са заплаш-

вани, преследвани, бити, насят се вреди на тяхната собственост и на семействата им, биват уволнявани и премествани под влияние на местни зависимости. На някои даже е обявявано, че нямат място в системата и те са принудени да търсят препитание в друго поприще. За съжаление през миналата година ни напуснаха загинаги д-р инж. Иван Иванов, инж. Продан Проданов и инж. Иван Гунчев - едни от най-достойните радетели на зелената емблема и дългогодишни членове на УС на СЛБ.

Лесовъдската колегия се прекланя пред тези ратници на българската гора. Съюзът на лесовъдите ще продължи да издирва своите герои и да работи за достойното им вписване в нашата горска история. С гордост следва да се посочи, че нашите предшественици са били обаятелни личности. Със силни характери и смелост, те са намирали подкрепа от интелигенцията, учителите и духовниците, за да успеят да опазят и да възстановят горското ни богатство. За величественото културно залесително дело на лесовъдите, започнало в края на XIX и началото на XX в., днес говорят останените от тях живи зелени паметници. С апостолски труд, с подкрепата на цялата общественост са създадени прекрасните днес крайградски паркове.

(На стр. 2)

### Седмица на гората

Наградени са носителите на приза  
"Лесовъд на годината"



На стр. 4

### Регионални чествания



На стр. 5

### Горска педагогика

"Горичка в количка" тръгна на път



На стр. 8

## Открита дискусия за бъдещето на горското стопанство в България

Със съгласие и общо желание в ръководните органи на СЛБ бихме желали да отворим на страниците на вестника дискусия за бъдещето на горското стопанство в България.

Вестникът е орган на СЛБ и преди всичко защитава позициите на нашите членове и на хората, които изповядват нашите принципи.

Сериозно аргументираните и обмислени предложения бихме могли да представим на колегията, като дадем право и на други мнения.

Да, ще публикуваме мнения или предложения, позиции на лесовъди и заинтересовани лица, но когато става дума за общите интереси и принципи на колегията, които се изповядват от създаването на Съюза.

Всички мнения, изразени в авторски публикации, са лични и не ангажират Редакционния съвет.

### Необходима е цялостна реорганизация в горския сектор\*

През 2010 г. тогавашните нови ръководства на МЗХ и ДАГ (сега МЗХГ и ИАГ) стартираха реформа в горския сектор, която целеше прилагане на принципите на политическата конюнктура по това време и ефективна реорганизация в сектора. Под приповдигнатия лозунг "Марката отделно от бравата", вземайки опит от организацията на горското стопанство в някои близки страни, през 2011 г. беше подготвен и влезе в сила нов Закон за горите. Философията на същия беше с чувствителни различия от преди действащия. В организацията на дейностите, и в частните, и в общинските, и в държавните гори, бяха въведени коренно различни форми на действие и подходи. Макар и с упорита работа по изготвянето на Закона, подготовката му не бе подкрепена с анализ. Група от няколко експерти, ръководена пряко от зам.-министъра на земеделието и храните, влагаше собствените си разбирания и търсеше във всяка дейност новаторство и нова организация, преди всичко според разбиранията и представите на зам.-министъра и още един експерт.

(На стр. 3)

## Годишнини

Инж. Тихомир  
ТОМАНОВ  
на 75 години

Роден е на 03.04.1946 г. в Симитли, област Благоевград. През 1974 г. завършва ВЛТИ, специалност "Горско стопанство".

Постъпва на работа в ГС - Симитли, като началник на ГТУ, а по-късно става зам.-директор. През 1976 г. е назначен в ГСК - Стара Загора, където от 1980 до 1982 г. е зам. главен директор. От 1982 до 1986 г. е директор

на ГС - Пирдоп. От 1990 г. е на работа в Комитета по горите, където ръководи Инспекция за горскостопански контрол. Съзводител е на Асоциация "Общински гори" и от 2008 г. е избран за първи изпълнителен директор.

Инж. Томанов е изявен лесовъд и ръководител, с определен принос в развитието на горското стопанство у нас.

Техн.-лесовъд  
Минчо  
АРНАУДОВ  
на 80 години

Роден е на 28.04.1941 г. в с. Триград, Смолянска област. Завършва Техникум по горско стопанство във Велинград.

Започва работа в ГС - Триград, като помощник-лесничей, а след това последователно е началник на ГТУ, зам.-директор и директор. Почти целият му трудов стаж преминава в това сто-

панство, където под негово ръководство са постигнати значителни успехи в залесителната и дърводобивната дейност.

Минчо Арnaudов е уважаван от колегията лесовъд, оставил дълбоки следи и като ръководител на Горско стопанство и получил висока обществена оценка за съиздателния си труд

Инж. Марко  
ШАРКОВ  
на 75 години

Роден е на 11.05.1946 г. в с. Солища, Смолянска област. Завършва през 1971 г. ВЛТИ, специалност "Горско стопанство".

Работа започва в ГС - Широка лъка, където преминава целият му трудов стаж, последователно заемайки длъжностите лесничей, зам.-директор и директор. Повече от 30 години работи в полза на Родопската гора в Ширококопското горско стопанство.

во. Участва активно във възстановяването и укрепването на горските производствени кооперации в района. Пенсионира се през 2009 година.

Инж. Шарков е изявен, добре подготвен и с голям професионален опит лесовъд, успешно ръководил създаването и отглеждането на хиляди декари нови гори, както и правилното стопанисване и ползване на горите.

Инж.  
Светослав  
МЕТАНОВ  
на 75 години

Роден е на 15.05.1946 г. в с. Поибрене, Пазарджишка област. Завършва ВЛТИ, специалност "Горско стопанство", през 1972 година.

Постъпва като лесничей в ГСК - Пазарджик. След това работи в УОГС - Юндола, и Горските стопанства в Селище, Велинград и Ракиново.

През 1993-1995 г. е главен експерт по охрана на горите в Комитета по горите.

Инж. Метанов е лесовъд с дългогодишен практически опит и съществен принос в организирането и успешното изпълнение на дейностите в горското стопанство и в секторите, където работи.

## Лесовъдите почетоха своите предшественици в Деня на преклонение

(От стр. 1)

Това са "Аязмото" в Стара Загора, "Кенана" в Хасково, "Хисарлъка" в Кюстендил, "Липник" в Русе. До наши дни са създадени повече от 18 млн. дка нови гори. С гордост колегията може да посочи като най-голям успех овладяването на ерозионните процеси в горските територии, защитата на населените места и инфраструктурата от порои и наводнения, удължаването на експлоатационния срок на над 200 язовира. Специално внимание заслужава създадената система от ползащитни горски пояси в Североизточна България, предназначена да предпазва от вятъра и да задържа снежната покривка за увеличаване на

добивите от земеделските култури.

Днес е денят на преклонение, но нашите амбиции са непрекъснато да издирваме и да възстановяваме паметта на своите предшественици, отдали живота си за Българската гора.

Продължена бе инициативата да се почистват и обновяват паметните знаци - чешми, плочи и паметници на бележити колеги лесовъди. През 2019 г. по случай 100-годишнината от рождението на лесовъда и писател акад. Николай Хайтов в с. Хвойна, Смолянска област, бе открит музеев кът, а Държавното горско стопанство вече носи името на писателя. През 2020 г. бяха отбелязани 130 години от основаването на ДГС -

Севлиево, 115 години от началото на организираната борба с ерозията, 60 години на организираната лесозащита в България, 50 години от обявяването на ПП "Русенски Лом", 40 години на ПП "Шуменско плато" и "Сините камъни", 25 години от създаването на ПП "Странджа", 20 години на ПП "Рилски манастир" и "Персина", 20 години от създаването на "Булпрофор", 15 години от основаването на Клуба на ветераните от Пазарджишка област. Макар и скромно, поради пандемията, бяха отбелязани кръгли годишнини от рождението на акад. Мако Даков, чл.-кор. Никола Пенев, проф. Георги Цанков, акад. Александър Александров, проф. Димитър Коларов и други.

Трябва да припомним, че българският лесовъд, със своя висок професионализъм, всеотдайност и гражданска доблест е заслужил уважението и признанието на обществото още в края на XIX и началото на XX век. Лесовъдската ни колегия днес не забравя стореното в миналото и се старае да продължава традициите за умножаване и опазване на нашите гори, за отстояване на достиженията на горското стопанство, изградено в съзвучие с новите реалности.

Нека да се поклоним пред подвига на нашите предшественици, с благодарност и признателност за тяхното дело!" - завърши словото си проф. Палигоров и призова за минута мълчание в знак на почит и преклонение.

## Позиция

Защо отново говорим за т.нар. гори  
в земеделски земи?

Откъде идва понятието "гори в земеделски земи"? Този термин се ражда в зората на демокрацията, когато се възстановява собствеността върху земеделските земи, и е толкова абсурден, колкото например "гори върху речни води".

Под знака на "гори в земеделски земи" се крият и други термини - мери и пасища, пасища с храсти, изоставени ниви и други, отразени в кадастралната карта като вид на територията - земеделска, но представляващи естествени високопланински широколистни и иглолистни гори и издънкови гори с няколко преминали турнуса на сеч. Още в годината на приемане на Закона за собствеността и ползването на земеделските земи (ЗСПЗЗ) е заложен проблемът в изработването на плановете за земеразделяне. На "Агрореспект" ЕООД бе възложена задача, подпомагана от колегите от всички горски стопанства, за отразяване на всички площи, причислени към горските територии за залесяване, и на площите, които са изключени от горските територии за изкореняване. Така се появяват т.нар. жълто-зелени карти.

"Зелените" петна, независимо дали са изкоренени гори или не са, не трябваше да се включват в плановете за земеразделяне, а "жълтите" показваха площите, които подлежат на възстановяване като залесени бивши земеделски земи, както и като незалесени земеделски земи, но само в случаите, при които те са "безвъзмездно включени в горския фонд". Това е предвидено в чл. 10, ал. 5 от ЗСПЗЗ и то е **единственото законно основание** за възстановяване на "гори" като "земеделски земи".

В резултат на този огромен труд на лесовъдите бе издадено и Постановление № 139 на МС от 20.07.1994 г. за определяне на границите между горския и поземления фонд. С Постановлението бе решено, че установените и картираните площи на изкоренените гори, превърнати в обработваеми земи, преминават към Държавния поземлен фонд. Неизкоренените, изключени от Държавния горски фонд през периода 1948-1992 г. с постановле-

ния, разпореждания и други нормативни актове на МС, и всички земи и гори, предоставени за ползване на ТКЗС, ДЗС, АПК за периода 1948-1992 г., до възстановяване на собствеността им, с изключение на високопланинските пасища, преминават за стопанисване и охрана към тогавашния Комитет по горите.

Въз основа на този труд се роди и Наредба № 14/27.07.1999 г., с която се определят редът и процедурата по въвеждане на собствеността във владение на възстановените земи по чл. 10, ал. 5 от ЗСПЗЗ, отписването им от баланса на държавния горски фонд, включването и изключването им от горския фонд, както и режима на тяхното стопанисване и ползване съгласно разпоредбите на § 9 от преходните и заключителните разпоредби на този Закон.

Какво се получи на практика? Лицата, извършващи техническите дейности по възстановяване на земеделските земи, включиха към плановете за земеразделяне всички "жълти" и "зелени" площи. В чл. 19 от ЗСПЗЗ е предвидено общините да стопанисват и управляват земеделската земя, останала след възстановяването на правата на собствениците. По този повод заработиха едни комисии, които не се интересуваха какво има върху земята - гора, река или шосе. Много от тези площи бяха определени като непотърсена земеделска земя. Имаше и такива комисии, които определяха гората като гора и правилно препоръчаха залесените имоти да си останат и да се управляват като такива. Но за разлика от първите, голяма част от горите станаха пасища, ливади, мери и най-странното чудо на света - "гора в земеделски земи".

Към плановете за земеразделяне бяха включени още и т.нар. горски пасища, които представляват над 100 000 ха гори, горите, предоставени на ТКЗС, АПК, ПАК и др., които също представляваха естествени иглолистни и широколистни насаждения - около 70 000 ха, и горите от Селскостопанския фонд (ССФ) със създадени горски култури върху бивши земеделски земи, преминали

към горските територии в резултат на замяна с изключени за изкореняване. Единственият правилен термин за тези случаи е "бивши земеделски земи".

Горите в "ССФ" можеха да се възстановяват само по силата на чл. 10, ал. 5 от ЗСПЗЗ и по никакъв друг начин.

Има и още една причина, която е свързана с умишлено включване на гори към плановете за земеразделяне - заплащането на комисиите бе на базата на възстановени декари.

В резултат от възстановяване на собствеността по реда на ЗСПЗЗ общини, физически и юридически лица получиха в собственост, под наем или в аренда поземлени имоти, които представляват гори и винаги са били гори и преди национализацията на земеделските земи. Техните собственици или арендатори желаят да ги ползват като земеделски земи, за което трябва да... изсекат горите. Основната причина за това са еврофондовете за почистване на пасища, покрити с естествени гори, в някои случаи ценни букови, дъбови, борови и други.

Понятието за гора е дадено в чл. 2, ал. 1 от Закона за горите. Горска територия по смисъла на този закон са и споменатите гори. От текста става ясно, че горите са горски територии "ex lege", т.е. по силата на закона.

Към мотивите за приемане на сега действащия Закон за горите е записано, че е решено към "горските територии" да се причислят всички залесени площи над един декар, отговарящи на характеристиката за гора, вкл. и т.нар. гори в земеделски земи, които като термини в регистъра на имотите към картата на възстановената собственост и кадастралната карта се срещат като "гори върху земеделски земи", "горско трайно насаждение", "залесена нива", "залесено пасище" и други. Тези термини трябва да отпаднат и навсякъде да се използва "горска територия" за всички имоти, които по своето фактическо състояние са гори. Предназначението на поземлените имоти се определя от фактическото им из-

ползване освен ако то противоречи на закон. Фактическото използване на всички гори е за горско стопанство и е необходимо и земята, върху която те растат, да е "горска територия".

Т.нар. гори върху земеделски земи никога не са имали или отдавна са загубили предназначението си като земеделски земи и са се превърнали в "горски територии" по своето фактическо използване. Освен това в ЗСПЗЗ е определено, че "земеделски земи" са земи, които са за земеделско производство и не са включени в тогавашния горския фонд.

В нашата страна по различни причини, свързани със социално-икономическото развитие, са настъпили огромни промени в поземлената собственост и особено в залесената площ.

Първоначално, в периода 1948-1970 г., са изкоренени и превърнати в земеделски земи големи територии, най-вече в равнините на страната, а като алтернатива в планинските части, около населените места и покрай пътищата са създадени обширни комплекси от предимно иглолистни насаждения. Огромна част от иглолистните насаждения са залесени при изпълнение на проекти за борба с ерозията.

След промените през 90-те години на миналия век в резултат на настъпилата криза в селското стопанство част от изоставените ниви и пасища са завладени от поколението на създадените иглолистни култури или от естествено разпространителна се широколистна растителност.

Политиката по отношение на горите излиза извън рамките на отделната страна. Не случайно са проведени множество международни форуми, сред които е и "Зелената сделка" с новата стратегия, предвиждаща увеличаването на дърветата в градовете и селата, насърчаването на селскостопанска продукция, при която не се прилага обезлесяване. Във връзка с това нашите и на човечеството като общност усилия трябва да бъдат насочени към опазване и разширяване на обхвата на горите.

Инж. Илия АНГЕЛОВ

## Дискусия

# Необходима е цялостна реорганизация в горския сектор

(От стр. 1)

Ограничаването на работната група до няколко души и игнорирането на много мнения от научни работници, организации, синдикати и отделни експерти даде горчив плод. За илюстрация на неговото качество и пригодност говори фактът, че Законът за горите за 10 години живот беше изменен и допълван 29 пъти.

Обект на моето мнение обаче не е цялостният вид на закона, а структурните промени, които бяха направени с него в организацията на горския сектор. Контролните функции и горската политика бяха възложени на ИАГ и нейните структури - 16 регионални дирекции по горите. За стопанисването и ползването от държавните гори се създадох 6 регионални предприятия, към които бяха придадени на териториален и лобистки принцип държавните горски и ловни стопанства. "На око" бяха извършени и други промени като закриване на опитните станции по горите и редукция на ловните стопанства според това колко са апетитни според политическата класа. Бяха закрити емблематични стопанства като тези в Беглика и Старо Оряхово, за да бъдат ресурсно придадени към съседни ловни стопанства, с цел да станат по-атрактивни за частни интереси.

Шестте държавни предприятия показва за изминалите години своята вредност и непригодност за практиката. Изкуственото създаване на тези паразитни структури "изяде" стотици милиони левове горски средства, които трябваше да бъдат вложени в създаването и отглеждането на стотици хиляди декари нови гори. Съществуването на тези предприятия показва всички негативи на новата организация - харченето на милиони за надути търгове за пътища, създаването на местни неангажирани с проблемите в сектора микроолигарси, провеждане на нагласени процедури за стотици хиляди кубичи дървесина, давани на привилегировани търговци, десетки хиляди левове месечни заплати на политически креатури в бордовете. Изкуствено беше създадена пропаст между лесовъдите в поделенията на ИАГ и държавните предприятия с огромното различие в заплащането. Фрапиращи разлики има дори между заплащането на експертите в предприятията и стопанствата, което се подбужда умишлено от ръководствата на държавните предприятия. Бяха иззети стопанските функции на горските и лов-

ните стопанства, които винаги са били самостоятелни единици в исторически аспект. Местните директори нямат право да закупят елементарни канцеларски пособия без разрешение отгоре. Можете ли да си представите този парадокс - там, където се пече хлябът, фурнаджията да няма право да си откъсне къшей хляб. С годините се стартира процес на разпродажба (приватизация) на природни цени на атрактивни активи, създавани десетилетия преди това с труда на лесовъдите в системата. Порочните практики започнаха още в началото при назначаването на ръководителите на предприятията. Дали хиляди горски служители не знаеха принципите, че за директори бяха поставяни хора, посочени от депутата от ГЕРБ Емил Димитров. Че впоследствие и досега директорите са лица, посочени от Валентин Златев - верни политически люде на ГЕРБ и ДПС. Дали това не се знае и досега от горските служители в цялата страна. Изкуствено бяха създадени шест верни местни феодала, разполагащи със стотици милиони левове на горската система. Порочно.

Аз смятам, че политическият момент е назрял да се реализира очистваща реформа в горския сектор, която да отстрани допуснатите негативи и след обстоен анализ да въведе практически модел, пригоден към демократичните принципи, към които се стреми обществото ни. Модел, напълно очистен от лобита, лични и корпоративни интереси. Модел, който ще съществува десетилетия и ще бъде насочен единствено към просъществуване и обогатяване на българската гора и стабилизирането на горската колегия и професионализма.

Надявам се с настоящия материал да дам началото на една дискусия сред колегията, която да има необходимия ефект.

На настоящия етап бих предложил цялостна реорганизация на държавния горски сектор, като начало на радикалните промени. Разбира се, анализ, изчистен от политически вмешателства, ще посочи най-правилния модел, но имам смелостта да дам няколко опорни точки, върху които смятам, че може да стъпи бъдещият горски сектор и един нов Закон.

**1. Пълна, законово регламентирана деполитизация в сектора.** Политиците трябва да загубят всякаква възможност за достъп до колегията с методите на страха, зависимостите и материалното обвързване. Гората е първостепенно, обществено

нозначимо богатство, в което политическата конюнктурна няма място.

**2. Първото организационно действие трябва да бъде постигане на самостоятелност на ведомството.** Възстановяване на държавна агенция, която да поеме цялостното управление и контрол върху горите в страната. Държавната агенция трябва да ръководи бюджетните средства в държавната система и да планира и контролира икономиката на поделенията, да оказва цялостен контрол във всички собствени горски територии. С този акт ще се възстанови предаденото от създателите на този ЗГ право на хилядите служители да бъдат в подобаваща категория на заплащане. Право, което беше отнето тогава с желанието на само един човек и то тежи на неговата съвест.

**3. Водещ професионален и кадрови фактор на високо ниво в държавния сектор трябва да стане Съюзът на лесовъдите, който да получи тези права и задължения в Закона.** В съответствие с това да се проведе реорганизация на Съюза. Всички директори в горската система да бъдат назначавани след конкурс, ръководен от СЛБ, който да се излъчва онлайн във всички поделения. Да се възприемат критерии за кариерно израстване. Цялостна реорганизация на образователната система за кадри и тяхното професионално обучение през целия им трудов живот.

**4. Държавните горски територии трябва да бъдат предоставени на не повече от 110-120 горски стопанства, притежаващи ресурс за самоиздръжка.** Внимателно и на основата на социално-икономически анализ трябва да се предприеме стъпка за окрупняване на стопанските единици, за да могат те да изпълняват функциите си и да съществуват финансово.

**5. Методически и контролни функции на регионалните дирекции по горите спрямо ДГС/ДЛС.** Този подход е бил присъщ на дирекциите дълги години при различни обществени системи и е доказал своята годност.

**6. Прекратяване на дейността на шестте горски предприятия, които показва своята ненужност и са единствено парични трезори и разпределители на средства.** Заради рутинност и политическа неприкосновеност на ръководителите с всяка изминала година финансовите резултати се влошават и спешно трябва

да се прекрати дейността им, преди активите им да бъдат разпродадени от банките.

**7. Финансиране от държавата на част от общественополезните функции на стопанствата, каквито са процесът на залесяване, отглеждането на горите, лесозащитата, ловностопанската дейност в държавните ловни стопанства, охраната на лова и дивеча, строителството на горски пътища, горската инвентаризация и бюджетната сфера** - в приблизителен обем от около 200 млн. лв. годишно като компенсация на сектора от прилагането на практиките за опазване и възпроизводството на националния воден ресурс.

**8. Прекратяване на дългосрочните договори за съвместна дейност в ловните стопанства, които са скрита форма на приватизация.** Да се предприемат превантивни законови мерки срещу очертаващия се опит на някои политически кръгове държавните предприятия да бъдат приватизирани.

**9. Напълно да се изостави в миналото девизът "Марката отделно от бравдата".** Когато водещо е лесовъдството, това е една смешна практика, доказала своята непригодност в историята на ведомството и при комунизма, и при демокрацията.

**10. Да се възстанови към МВР Служба "Горска полиция", която да ръководи охранителната дейност в горите.** Това ще допринесе за по-голям професионализъм, обществено признание и висок респект на нарушителите.

Силно се надявам с това свое мнение да дам началото на един конструктивен разговор и да получа принципна подкрепа от практикуващи колеги, от научни работници и други лесовъди. Настоящото ми предложение не е нещо окончателно, а е опит за предизвикване на вниманието върху някои болни проблеми. Смятам, че хилядите експерти в сектора биха могли общо да допринесат за практическото му преобразяване. Надявам се да се пристъпи скоро към подобряване на нормативната уредба и реорганизация, която да донесе на хилядите колеги удовлетворение, чувство за достойнство и път към общественото признание.

**Инж. Руслан МИХАЙЛОВ**

\* Текстът се публикува без редакторска намеса

## Годишнини

## Инж. Костагин МАНДЖУКОВ на 75 години



Роден е на 08.04.1946 г. в Смолян. През 1972 г. се дипломира във ВЛТИ, специалност "Горско стопанство".

Работа започва в ГС - Смолян, където последователно е лесничей и зам.-директор. От 1990 до 1999 г. е заместник главен директор на РУГ - Смолян. След това

постъпва на работа в ЕАД "Рожен", където работи и след пенсионирането си през 2010 година.

Инж. Костадин Манджуков е изявен лесовъд и организатор, който се ползва с уважение сред лесовъдската колегия и местната обществено.

## Инж. Любислав КОВАЧЕВ на 70 години



Роден е на 17.05.1951 г. в Котел, Сливенска област. През 1975 г. завършва ВЛТИ, специалност "Горско стопанство".

От 1975 до 1997 г. работи в "Агрореспект", където последователно е проектант, ръководител-група и главен проектант в отдел "Пътно и противоерозионно проектиране". Тук проектира над 400 км горски пътища, баражи, рекултивация на нарушени

терени и други проекти в горскостопанските територии на България. Известно време е преподавател по горски пътища в ЛТУ. От 1977 г. е управител и главен проектант на частната проектантска фирма "КАВЕКО инженеринг" ООД.

Инж. Ковачев е познат на колегията като изявен специалист лесоустроител особено в проектиране на горски пътища.

## Инж. Георги ИВАНОВ на 70 години



Роден е на 21.04.1951 г. в Дупница. През 1977 г. завършва ВЛТИ, специалност "Горско стопанство".

Постъпва на работа в ГС - Дупница, където до 1995 г. последователно е главен механик, началник на ГТУ, зам.-директор и директор. През 1995-1997 г. е главен директор на РДГ - Кюстендил. Експерт в НП "Рила" е

10 г., а през 2009-2011 г. е директор на ДГС - Рилски манастир. Пенсионира се през 2014 г. като експерт в РДГ - Кюстендил.

Инж. Иванов е лесовъд с дългогодишен практически опит и съществен принос в организирането и успешното изпълнение на горскостопанските дейности в Кюстендилския регион.

## Инж. Марьо МАРКОВ на 70 години



Роден е на 20.05.1951 г. в Стара Загора. През 1976 г. завършва ВЛТИ, специалност "Горско стопанство".

Работа започва в ГС - Чирпан, където до 1979 г. е началник на ГТУ. След това е проектант в "Агрореспект", зам.-директор и директор на ГС - Мъглиж. През 1985 г., е назначен в РДГ - Стара Загора, където последователно е гл. експерт по

дърводобива и директор на Дирекция "Горско стопанство". Пенсионира се през 2016 г. като директор на ДГС - Чирпан.

Инж. Марков е лесовъд с дългогодишен практически опит и съществен принос в организирането и успешното изпълнение на горскостопанските дейности в Старозагорския регион.

## Седмица на гората

## Наградени са носителите на приза “Лесовъд на годината”

И през тази година Седмицата на гората не премина като она масов празник, който познаваме от времето преди пандемията. Въпреки всичко лесовъдската колегия на България работеше за гората така, както тя умее във всички времена и при всички обстоятелства. А през самата Седмица (5-11 април) колегията от цялата страна успя да направи немалко залесявания и да проведе много интерактивни събития. Радващо е, че и тази пролет на професионалния празник бяха излъчени имената на най-добрите в професията за 2020 година.

Традиционните отличия за постижения в лесовъдската професия бяха връчени “на живо” на 13 април в ДЛС “Тракия” - с. Стряма, от председателя на Съюза на лесовъдите в България проф. д-р Иван Палигор и изпълнителния директор на Изпълнителната агенция по горите инж. Мирослав Маринов. В кратко слово проф. Палигор представи номинирани-

те. С приза “Лесовъд на годината” за 2020 г. бе удостоен инж. Съби Димитров - директор на Държавно горско стопанство - Златоград, а подгласници са инж. Здравка Дейкова - зам.-директор на Регионалната дирекция по горите - Варна, инж. Веска Стойнева - началник-отдел в Североизточното държавно предприятие - Шумен, и инж. Петър Мирчев - директор на Държавно горско стопанство “Родопи” - м. Беглика. Призът “За цялостен лесовъдски принос” получи инж. Илия Симеонов - експерт-контрольор в Южноцентралното държавно предприятие - Смолян. Наградата “За значителен принос за популяризиране и повишаване на имиджа на лесовъдската професия” си поделиха д-р инж. Светозар Михайлов - автор на книга за лесовъдите в Благоевградския край, и Юлия Събчева - журналист в списание “Гора”.

Всички те получиха грамота от Министерството на земеделието, храните и гори-



Наградените с председателя на СЛБ проф. д-р Иван Палигор и изпълнителния директор на ИАГ инж. Мирослав Маринов

те, грамота и Плакет на Изпълнителната агенция по горите и Почетен знак със сертификат на Съюза на лесовъдите в България.

Отличието “Служител по контрола върху дейностите по опазване на горските територии” за 2020 г. по традиция бе връчено от изпълнителния директор на ИАГ инж. Мирослав Маринов. Негови носители са Живко

Жеков - горски инспектор в РДГ - Пловдив (първо място), инж. Стоян Николов - горски инспектор в РДГ - Бургас (второ място), Илия Неделчев - горски инспектор в РДГ - Велико Търново (трето място). За изключителните си заслуги при изпълнение на служебните задължения през 2020 г. служителите бяха наградени с грамота на МЗХГ, грамота и

Плакет на Изпълнителната агенция по горите.

Церемонията завърши със символично залесяване на територията на Държавно стопанство “Тракия”.



Наградените горски инспектори Живко Жеков - първо място, Илия Неделчев - трето място, инж. Стоян Николов - второ място (от ляво надясно)

## Носителите на най-високото професионално отличие за 2020 г.

По традиция в навечерието на Седмицата на гората Съюзът на лесовъдите в България организира и извърши класирането на номинираните от колегията на страната лесовъди, които с труда си допринесоха за развитието на горите в България през 2020 година. На неспирствено заседание на Централното жури, състояло се на 31 март, след като разгледа постъпилите 10 номинации от Регионалните съвети и дружествата за общо 27 души, председателят на журито и председател на СЛБ проф. д-р Иван Палигор обяви имената на носителите на най-високия приз “Лесовъд на годината” и неговите подгласници, както и на носителите на призовете “За цялостен лесовъдски принос” и “За значителен принос за популяризиране и повишаване на имиджа на лесовъдската професия”.



Димитров бързо и при добра организация усвоява пострадалата от бедствието и последвалите нападения от корояди и неговите подгласници, както и на носителите на призовете “За цялостен лесовъдски принос” и “За значителен принос за популяризиране и повишаване на имиджа на лесовъдската професия”.

**Подгласници**  
**Инж. Здравка ДЕЙКОВА** - зам.-директор на РДГ - Варна



**“Лесовъд на годината” за 2020 г.**

**Инж. Съби ДИМИТРОВ** - директор на ДГС - Златоград

Роден е на 09.12.1958 г. в с. Кушла, община Златоград. Завършва ВЛТИ през 1986 г. и започва работа в ГС - Златоград, където последователно е лесничей, началник-участък и старши лесничей. Директор на ДЛ/ДГС - Златоград, е през 1999-2010 година.

Две години е лесовъд на частна практика, след което през 2012-2014 г. е директор на ДГС - Смолян.

От 2014 г. отново е директор на ДГС - Златоград. Под негово ръководство се извършват огромни по площ и количество мероприятия по отглеждането на създадените иглолистни култури, технико-укрепителни мероприятия и противоерозионни залесявания.

Едно от най-силно пострадалите стопанства в обхвата на ЮЦДП - Смолян, от снеговал и снеготоп през 2015 г. под ръководството на инж.

Родена е на 17.09.1959 г. във Варна. През 1989 г. завършва ВЛТИ. Започва работа като касиер в ДЛС - Варна, през 1987 г., след дипломирането си е лесничей по дърводобива до 1991 г., а след това е началник на ГСУ - Приселци. През 1999 г. е назначена за зам.-директор на ДЛ - Варна. От 2002 г. е експерт по залесяване и борба с ерозията в РДГ - Варна. През 2013-2017 г. е зам.-директор на РДГ - Варна, по стопанисване на горските територии, за кратко е главен експерт по възобновяване и защита от ерозия на горските територии и от 2018

г. отново е заместник-директор на Регионалната дирекция.

Професионализмът и дългогодишният опит я правят водещ лесовъд в РДГ - Варна.

**Инж. Веска СТОЙНЕВА** - началник-отдел в СИДП - Шумен



Родена е на 09.11.1960 г. в Търговище. През 1987 г. завършва ВЛТИ.

Същата година постъпва в ГС - Търговище, където последователно е лесничей, а от 1993 г. - заместник-директор. От 2006 г. е експерт по стопанисване на горите и инвентаризация на горските територии в РДГ - Шумен.

От 2011 г. е началник-отдел “Лесокултурни дейности и стопанисване на горски територии” в Североизточното държавно предприятие - Шумен.

Има голям принос в провеждането на активна залесявателна политика на Предприятието, благодарение на което на територията на СИДП ще бъдат залесени над 2000 дка нови гори.

**Инж. Петър МИРЧЕВ** - директор на ДГС “Родопи”

Роден е на 12.02.1972 г. в Батак.

Завършва Горския техникум в Батак през 1991 г. и ЛТУ през 2002 година. Започва работа през 1996 г. в ГС - Борово, като лесничей, а от 1999 г. става заместник-директор.



През 2006 г. е назначен за директор на ДГС - Батак, а от 2014 г. е директор на ДГС “Родопи” - м. Беглика.

Има голям принос в стопанисването и управлението на горите на територията на ръководеното от него Държавно горско стопанство.

**“За цялостен лесовъдски принос”**  
**Инж. Илия СИМЕОНОВ** - експерт-контрольор в ЮЦДП - Смолян



Роден е на 08.06.1964 г. в Рудозем.

През 1989 г. завършва ВЛТИ. Работа започва в “Агроролеспроект” ЕАД - филиал Пловдив, където е проектант и ръководител-група. След това е експерт в РДГ - Пловдив. В края на 1999 г. е назначен за директор на ДЛ - Кричим.

От 2000 г. е зам.-началник на РУГ - Пловдив.

През септември 2001 г. е назначен за началник на Националното управление на горите, а от септември 2007 г. е зам.-председател на Държавната агенция по горите.

През 2009-2011 г. е директор на РДГ - София.

Със създаването на държавните предприятия през 2011 г. е назначен за заместник-директор на ЮЦДП - Смолян. От 2013 г. е директор на ДЛС “Тракия”, а след това - експерт-контрольор в Южноцентралното държавно предприятие - Смолян.

През целия си трудов път се стреми към усъвършенстване на различните сфери на горския сектор. Като ръководител на централното горско ведомство успява да стабилизира системата, повишава авторитета ѝ и постига високи резултати във всички горскостопански дейности.

**Д-р инж. Светозар МИХАЙЛОВ** - пенсионер, автор на книга



Роден е на 31.08.1950 г. в Благоевград.

През 1976 г. завършва ВЛТИ. През 2004 г. защитава докторска дисертация в Института за гората.

През 1976 г. започва работа в ГС - Симитли, където последователно е началник на ГТУ, а от 1982 г. заместник-директор.

През 1984-1988 г. е заместник-директор на ГС - Благоевград, а след прекъсване от 1991 г. е главен инженер.

От 1994 г. постъпва в РУГ - Благоевград, където последователно е главен специалист, експерт по стопанисване на горите, замест-

ник-началник, а от 2003 до 2006 г. е началник.

От 2006 г. е главен експерт в ГСС - София. През 2012 г. работи като главен асистент в Колежа по туризъм в Благоевград. От 2013 до пенсионирането си в края на 2014 г. е директор на ЮЦДП - Благоевград.

Има публикации в наши и международни издания. Автор на книгата “Благоевградско лесничество - записани истории за гората и хората”.

**Юлия СЪБЧЕВА** - редактор в сп. “Гора”



Родена е на 24.06.1977 г. в София.

Завършва Софийски университет “Св. Климент Охридски”, специалност “Българска филология”, през 2002 г. и “Журналистика” през 2008 година.

Постъпва на работа в Редакцията на сп. “Гора” през 2002 г. като литературен сътрудник, а след това е преназначена за редактор.

За своя 19-годишен стаж в горския печат е автор на множество публикации в сп. “Гора”, сътрудник на в. “Българска гора”, редактор на специализирани книги и издания, сред които “80 години ДЛС “Витина”, “Горите на Благоевградска област”, “Ловното стопанство на България”, “Дейци и учени от горското стопанство на България”, “85 г. Природен парк “Витоша”, “Любопитни факти за горите”.

## Седмица на гората - регионални чествания



## Гората е здрава

За втора поредна година Седмицата на гората, празнувана от 5 до 9 април, бе различна. В условията на пандемия празникът се проведе повече в електронна среда, но с отдаването на почит към делото на лесовъдите, залесяванията и празничните срещи с децата традицията бе спазена.

В навечерието на Седмицата се проведе конкурс за мотото на празника и тазгодишният победител е "Гората е здрава" (сн. 1), като първото място споделят екипът на ДПС "Паламара" и Александра Джелекова - експерт в Северозападното държавно предприятие. На второ място е класирано мотото "Животът на гората е в нашите ръце", предложено от Десислава Алексиева (ДГС - Пирдоп), а третото място е за "Гората - вода, въздух и живот" от инж. Ясен Ушев (ДГС - Триград).



По случай Седмицата на гората изпълнителният директор на ИАГ инж. Мирослав Маринов (сн. 2) се обърна към лесовъдите, горските служители и работници, приятели на българската гора: "От днес започва Седмицата на гората - професионалният празник на всички, чието съдба с призвание и всеотдайност е посветена на гората - лесовъди, горски служители и работници.

В този момент на равнометка всички ние усещаме най-силно духа на нашето минало, духа на онези забележителна история от създаването на централната горска служба в България и подвига на хилядите лесовъди през различните периоди от нейното съществуване. Да сме продължители на сътвореното от нашите предшественици е голяма отговорност и в същото време силна мотивация.

Днес целият цивилизован свят признава важноста на устойчивото управление на горите за обществото. Горският сектор е пряко свързан с останалите сектори на българската икономика и има сериозна икономическа, социална и екологична значимост.

Устойчивото развитие на горския сектор изисква постоянен анализ и оценка на икономическите, екологичните и социалните резултати от функционирането на горското стопанство. Задълбочен анализ изискват и проблемите, свързани с горските пожари, браконьерски лов и всички незаконни дейности в горите, включително и посегателствата срещу наши колеги. За всичко това разчитаме

на Вас, съвременните лесовъди и горски служители, на Вашите знания и опит. Вашите идеи и иновативен дух са необходими за

създаване на нагласа, компетентност и действия в постоянно променящите се условия.

Скъпи колеги, искам да Ви благодаря, че въпреки усложнената епидемична обстановка Ви продължихте да изпълнявате своите задължения. Вярвам, че хората оценяват положените усилия и проявената съпричастност към общите усилия на обществото.

Бъдете здрави! Нека продължаваме да се грижим за гората, защото освен всичко тя е носител и на това, което днес най-много ценим - здравето. Гората е здрава! Честит празник!"

**Почит към делото на лесовъдите**  
В Деня на преклонение, 2 април, лесовъдите отдадоха почит на своите предшественици. Венци и цветя пред Мемориала на лесовъда поднесоха ръководството и представители на СЛБ, ИАГ и ЛТУ (на стр. 1).



Служители на РДГ - София, и ДГС - Самоков, отдадоха почит на лесовъдите и горските работници, дали своя принос за създаването и стопанисването на нови гори и техникумски съоръжения във водосборния басейн на яз. "Искър" (сн. 4).

Пред паметната плоча, поставена по случай 100-годишнината от първите противоерозионни залесявания в с. Искрец, община Своге, служители от Горското стопанство и РДГ - София, почетоха лесовъдите и горските работници, допринесли за овладяването на ерозионните процеси в района (сн. 5).

Представители на Регионалната дирекция по горите и СЛБ - Пловдив, възстановиха паметната плоча, отбелязваща 130-годишнината от създаването на горската служба в пловдивския край (сн. 6).



## Празнично залесяване

Седмицата не би имала този смисъл без традиционните залесявания в цялата страна. В тях се включиха РДГ - Кюстендил, които залесиха фиданки от липа и червен дъб в близост до р. Баншица в града заедно с представители на Община Кюстендил и Регионалния съвет на КНСБ (сн. 7).

Представители на РДГ - Благоевград, участваха в отглеждане, почистване и попълване на залесена преди 2 години площ на територията на ДГС - Кресна, в землището на с. Ощава (сн. 8).

Засадени бяха горскоплодни фиданки в землищата



на селата Осеново и Гостун, осигурени от ДГС - Места, а в залесяването участваха директорът и зам.-директорът на Горското стопанство, както и кметските наместници на двете села.

Над 1000 контейнерни фиданки от черен бор залесиха в землището на с. Росоман на територията на ДГС - Сливница, експерти от Горското стопанство, ЮЗДП и ИАГ. Залесяването се извърши на мястото, където преди 4 г. голям пожар изпепели почти цялата 50-годишна гора между селата Златуша и Росоман (сн. 9).

Залесителна акция за подпомагане на възобновяването и възстановяването на пострадали от природни бедствия гори организира ДГС - Белоградчик, в иглолистната

гора зад крепостта "Калето". От Стопанството иницираха и съвместно залесяване с децата от Центъра за обществена подкрепа - Белоградчик (сн. 10).

Служители от РДГ - Берковица, и ДГС - Говежда, залесиха 2500 черноборови фиданки в землището на с. Копиловци. Теренът, върху който беше извършено залесяването, е насаждение, пострадало от върхов пожар през 2018 година.

Със залесяване с фиданки от зимен дъб на територията на ДГС - Смилян, отбелязаха професионалният празник служители на Стопанството, младежи от с.



Чепинци, община Рудозем, и представители от КНСБ - Смолян (сн. 11 и 12).

## За историята и делника

На своята фейсбук страница Изпълнителната агенция по горите стартира рубрика, посветена на Седмицата на гората, в която бяха публикувани, разкази и факти, свързани с историята на горското дело и Седмицата на гората, видеоматериали за горската професия и състоянието на българските гори, представени от експерти и лесовъди от ИАГ и нейните структури, както и от подразделенията на държавните предприятия в страната. Публикувани бяха презентации на преподаватели от Лесотехническият университет, на ученици и преподаватели от професионалните гимназии по горско стопанство. Интерес предизвикаха разказите на лесовъди ветерани и вълнуващите детски творби. А филмите, посветени на гората и нейното стопанисване, обогатиха програмата.

## Децата и гората

Много от инициативите бяха насочени към малките природолюбители. За учениците от трети до шести клас бе онлайн викторината "Учим и знаем за българската гора" на ИАГ, посветена на Международния ден на гората - 21 март, и Седмицата на

гората, в която в рамките на 21 дена децата научиха интересни факти за гората и нейните обитатели. Дванадесет от децата, получили максимален брой точки за верни отговори на поставените въпроси, получиха специални награди.

В навечерието на Седмицата на гората стартира и кампанията "Бъди посланик на гората". Целта на иници-



тивата беше чрез горските структури деца от страната да получат онлайн уроци и образователни материали, свързани с опазването на горските територии, професията на лесовъда, биоразнообразието. Провежда се конкурс за детско творчество, лесовъдски игри за разпознаване на основните горски животински и дървесни видове.

Най-малките научиха много от експертите от природните паркове. ДПП "Златни пясъци" подари на своите малки приятели дъбови фиданки. Експертите от ДПП "Врачански Балкан" залесиха липа с деца от детска градина във Враца (сн. 13).



Служители на ПП "Сините камъни" залесяваха заедно с децата от сливенска детска градина, а участниците в конкурса за детско и ученическо творчество "Пролет в Природен парк "Сините камъни" (сн. 14) получиха много награди.



В истинско горско тържество се превърна посещението на експерти от РДГ - Велико Търново, при най-малките. Децата се радваха на активни игри, получиха нови знания и награди - горски медали и фиданки за залесяване (сн. 15).

Малките посланици от Шумен и региона научиха интересни факти за горите и горската професия от видеоматериали, предоставени от ДПП "Шуменско плато" и Североизточното държавно предприятие. Децата създадоха прекрасни творби от природни материали, рисуваха дървета и горски животни, които се срещат в ПП "Шуменско плато" (сн. 16). Спортисти и малките членове на Клуб по ориентирене "Мадарски конник" се включиха в залесяване на Шуменското плато.

Чрез Община Търговище бяха разпространени видеоматериали и презентации за децата, изготвени от специалистите от ДГС - Търговище, за всички учебни заведения в общината.

С чудесна изложба на детските творби от конкурса "Витоша през моите очи" отбеляза празника ДПП "Витоша" (сн. 17).



Традиционна церемония по награждаването на номинираните за "Лесовъд на годината" и "Служител по контрола" се проведе на 13 април в ДПС "Тракия" - с. Стряма (на стр. 4).

## Проф. Никола КОЛЕВ - учен, преподавател и общественик - на 95 г.

Роден е на 11.05.1926 г. в с. Петково, Смолянска област.

През 1953 г. завършва Лесотехническият факултет на Селскостопанската академия в София. Същата година е назначен за директор на УОГС "Г. Ст. Аврамов" - м. Юндола, където работи до 1960 г., след което постъпва в ГС - София.

От 1975 г. започва да преподава във ВЛТИ, като от 1987 г. е професор в катедра "Екология и опазване на природната среда". Бил е зам.-ректор на ЛТУ, член на Факултетния и Академичния съвет, член на Научния съвет по екология и опазване на природната среда в Научния координационен център по екология на БАН (1982-1986), член на Специализирания научен съвет при ВАК по горско стопанство и озеленяване (1990-2000).

Проф. Колев е първият университетски преподавател по екология и опазване на природната среда във ВЛТИ. През периода 1978-1992 г. е научен ръководител на Студентския клуб по опазване на природната среда (СКОПС), с който са проведени множество студентски експедиции у нас и в чужбина. Като научен



ръководител и член на Катедрата има значителни заслуги за нейното изграждане. Участва в международни и национални научни форуми, конференции, симпозиуми и семинари по проблеми на екологията.

Научните приноси на проф. Колев обхващат различни направления на екологията и опазването на природната среда. Негови са и редица приложни разработки - метод за биотехнология за присаждане на иглолистни видове. Създава екологични и географски култури от различни видове и произходи за семепроизводствени градини. Автор е на над 150 публикации. Самостоятелно и в съавторство публикува реди-

ца книги, монографии, сред които "Формово разнообразие на белия бор и неговата дървесина" (1960), "Насоки и концепции за изграждане зелената система на столицата и нейните околности" (1972), "Присаждане на горските дървета" (1977), "Единна система за екологично образование" (1984), "Народни паркове в България" (1985), "Горите на България - състояние и проблеми" (1989), "Екологични проблеми на горското стопанство" (1992), "100 години горско образование" (1996), "Университетската гора на ЛТУ" (2007).

Проф. Никола Колев е първият председател на учредения през 1990 г. Съюз на лесовъдите в България, с огромен принос в изграждането и развитието на организацията.

Награждаван е с множество отличия, сред които "Орден на труда" - златен (1972), ордени "Св. Св. Кирил и Методий" - I и II степен (1983, 1986), "Заслужил природозащитник на ЦС на БТС" и други. На проф. Никола Колев е присъдено най-високото почетно научно звание на ЛТУ "доктор хонорис кауза".

## Горските пояси в Добруджа

С връщането на Южна Добруджа на България се отбелязва значим исторически акт, свързан с възвръщането на стопанското и културното развитие на страната. Предвид изостаналостта на Южна Добруджа, още през 1951 г. е прието специално постановление № 236 за разработване на Национална програма за развитие на селското стопанство, електрификацията, водоснабдяването и благоустройването на селищата, както и изграждането на ползащитни пояси с цел преобразяване на природата и живота на тази област в страната.

С тази Национална програма и проекти се отбелязва всеобщо обновление на живота и всеотдаен стопански напредък на Южна Добруджа.

В резултат на извършените проучвания и насоките на Националната програма за преобразяване на природата, изграждането на ползащитни пояси и зони с участието на населението и държавните институции са постигнати всеотдаен успехи в устройството на територията и живота в Южна Добруджа.

За устройството на земя-

та и озеленяването на населението, както и за изграждането на ползащитни пояси са предоставени над 73 000 дка площи от горското ведомство и близо 137 000 дка от трудовите кооперативни и държавните земеделски стопанства.

Във връзка с изпълнението на Националната програма за комплексно развитие на Южна Добруджа могат да се предложат и някои екологични мерки и подходи, свързани с поддържането на устойчиво развитие и опазване на създадените ползащитни пояси и охранителни зони, които подлежат на разширяване и укрепване на тяхното състояние:

- Под ръководството на МЗХГ да се привлекат всички арендатори и собственици на аграрна поливна и напоителна техника, които да се договорят за системно или периодично оросяване на зелените масиви и междупоясните пространства.

- Периодично да се почистват поясите от различни отпадъци с оглед култивиране на почвата и оросяване на зелените масиви, след което да се осигури рехаво мулчиране за трайно съхраняване на влагата.

- Да се осигурява перио-

дична резитба в поясите с цел активиране на фенофазите на облистване с оглед биологията на дървесните видове.

- Създаване на мрежа от водоеми за оросяване и поливане на поясите и селскостопанските култури.

- Организиране на регионален лесо-аграрен мониторинг за контрол и наблюдение на аграрните култури и поясите.

- Според проучванията и прогнозите на доц. В. Спиридонов глобалното затопляне ще обхване най-вече Източна България, т.е. източните части на Добруджа около морето. Според нас в тези части може да се предвиди захрастяване с плодородни видове - лози, арония, касис, къпини, шипки и други, с оглед изпарение на почвената влага.

- Относно обезлесяването и сечите в Добруджа, по сигнали на агрономи от Добричка област, е необходимо да се направи експертиза за състоянието на горските пояси и нарушенията в тях, която да се представи на органите, отговарящи за опазването на поясите.

Проф. Никола КОЛЕВ

## Интервю

Инж. Стефан ШУЛЕВ - директор на НПГГС "Христо Ботев" - Велинград

## Учителската и лесовъдската професия отглеждат бъдеще

Стефан Шулев е роден на 30 май 1961 г. във Велинград. През 1987 г. завършва висше образование във ВЛТИ, специалност "Горско стопанство", със специализация по опазване и обогатяване на природната среда. След дипломирането си до 1989 г. е началник на ГТУ в ГС - Белово, а от 1989 г. е технолог по ловностопанска дейност в Ловно стопанство "Чепино" - Велинград. През 1990 г. навлиза в учителската професия в Техникума по горско стопанство "Христо Ботев" - Велинград, а от 1995 г. е негов директор. Вече повече от 30 години е отдаден на двете професии - лесовъдската и учителската, чиито ценности поставя като свои принципи, а стремежът му да даде най-доброто на своите ученици и колеги утвърждава водещото място на Националната професионална гимназия по горско стопанство.

**- Инж. Шулев, как се поддържа и защитава утвърдената лидерска позиция на ръководената от Вас професионална гимназия?**

- С много и непрекъсната работа за развитие, усъвършенстване и приемственост. С доверие и увереност в силния ми екип и, разбира се, с огромно уважение и респект към богатата история на училището ни.

Националната професионална гимназия по горско стопанство "Христо Ботев" - Велинград, е наследник на първото горско училище, открито през 1896 г. в м. Чамкория (Боровец), което през 1911 г. е преместено в с. Лъджене (сега квартал на Велинград). То е единственото в страната строго профилирано учебно заведение за подготовка по професията "техник-лесовъд" на двете специалности "Горско стопанство и дърводобив" и "Горско и ловно стопанство" от професионално направление "Горско стопанство".

Висококвалифицираният екип от учители е сигурен гарант за качествено преподаване и обучение. Голяма част от тях са автори и съавтори на учебници по професионална подготовка. През годините преподавателите от лесовъдското методическо обединение участват активно в авторските колективи към МОН в разработените досега

учебни планове и програми, държавни образователни изисквания и стандарти, както и националните изпитни програми за държавните квалификационни изпити по професията "техник-лесовъд". Специалността "Горско и ловно стопанство" е създадена именно от лесовъдския екип на училището и за първи път в България се изучава през учебната 1993/1994 година.

Националната гимназия се отличава с богата съвременна материално-техническа база - специализирани кабинети, компютърни зали, библиотека, дендрариум, дивечоразвъдник, диорами, разсадник, полигон за стрелба с лък и пневматично оръжие, както за обучение по механизация на дърводобива. Изключително ценна придобивка за гимназията е изградената по ОП "Региони в растеж" през 2019 г. многофункционална закрыта спортна зала с прилежащите към нея съблекални, фитнес зала и голяма конферентна зала.

**- Какви новости и постижения в работата можете да откриете?**

- Новостите, постиженията и усъвършенстването на постигнатото са наш постоянен стремеж.

Едно от предизвикателствата, с които се справихме перфектно, бе обучението в електронна среда и бих зая-

вил с гордост, че в нашето училище няма загубен ден или час, а отсъствията на учениците са рядкост. Реагираме бързо и гъвкаво, както се изисква в критична ситуация, и на всички нуждаещи се ученици успяхме да подсилим интернет. На всеки от колегите е осигурен надежден и съвременен лаптоп за воденето на учебните часове.

Едно от нещата, с които нашата гимназия винаги се е отличавала, е отношението на загриженост и отговорност към всяко дете, чиито родители са го поверили на нас.

Други наши постижения са свързани с всеотдайната и качествена работа по проекти - регионални, национални и международни. Ще спомем някои от добрите ни партньорства с Япония, Швеция, Чехия, Румъния, Испания, Италия, Германия, Сърбия и Северна Македония. Ежегодно правим обмен на ученици и участваме в редица международни състезания и практически обучения.

Постигнато е и фактът, че лесовъдската колегия на гимназията е предпочитаният партньор на МОН в модернизирания учебно-съдържащ за професионално направление "Горско стопанство".

Сътрудничеството ни с фирми като "Husqvarna",



"Stihl" и "Oleo-Mac", както и добрите взаимоотношения с Лесотехническия университет, УОГС - Юндола, държавните горски и ловни стопанства във Велинград и Ракитово са важни за непрекъснатото повишаване на качеството на учебния процес, от една страна, а от друга, гарант за силната и неразривна връзка между теория и практика.

Точно тези наши силни страни повлияха и на последната новина за нас - станахме първото и единствено учебно заведение с придобит статут на асоциирано училище към Лесотехническия университет.

**- Какви предизвикателства и проекти предстоят пред колектива на ръководената от Вас гимназия?**

- При нас предизвикателства не липсват и точно затова нашата настройка е да даваме винаги най-доброто. По план трябва в началото на новата учебна година да завършим ремонта на предостановената ни база за общежитие и да настаним в нея 50 ученици. Предстои международна практика в Болоня, Италия, по проект "Изграж-

дане на практически компетентности в сектора на горското стопанство и усвояване на добри практики в грижата за природните паркове и защитените територии", финансиран по програма "Еразъм +". Насочили сме усилията си и към завършването на новата част на нашия дивечоразвъдник. Обогатяването му с различни животински видове е важно за практическата подготовка на нашите възпитаници по ловно стопанство, но освен това си е извоювал и славата на една от атракциите на Велинград, която привлича много посетители.

**- Освен непреходните ценности, които носят учителската и лесовъдската професия, по какво още си приличат двете?**

- Професии, които дават и вземат много, защото, за да си добър и в двете, е нужно да вложиш сърце и душа. Вдъхновяващият пример, който носят в себе си учителската и лесовъдската професии, са задължителни за постигането на високи резултати в процеса на обучението. От съвременния учител се очакват и изискват множество нови педагогически и психологически компетенции и личностни качества. Съдържателният образ на лесовъда също се нуждае от непрекъснато усъвършенстване. Но едно изискване остава непреходно и от първостепенно значение - да си добър учител и лесовъд.

**- Как успявате да мотивирате младите хора и да възпитате у тях любов към гората и професията в електронния XXI век?**

- С грижа, всеотдаен труд и личен пример - това е осно-

вата на работата за мен и моите колеги. Образованието на младите хора е инвестиция в бъдещето, а то все повече е обвързано с ускореното развитие на технологиите. Днес, когато виртуалният започва да замества реалния физически свят, е още по-важно да потърсим човешкото измерение на непреходните ценности. Нашият възпитаници от цялата страна идват "закърмени" с безгранична любов към гората. Високата степен на мотивация сред учениците е важен компонент за изграждане на отговорно отношение при общуването с природата и усвояването на лесовъдската професия. Качествата, които трябва да притежава един успешен лесовъд, не се изграждат за един ден, месец или година. Процесът е по-дългосрочен, но ключова заслуга има висококвалифицираният преподавателски екип.

**- Какво освен професионалните познания и умения, бихте искали да запомнят и носят със себе си възпитаниците на Професионалната гимназия?**

- Да съхранят непоколебимата спомена за своите години на обучение в нашето училище, да се гордеят с постиженията си и винаги да носят любовта към Природата и Българската гора в сърцата си. Да знаят, че напред се върви с увереност, която ще нараства, ако я има благодарността и уважението към миналото и постигнатото от тези преди тях. Ето защо бих се радвал да знаят и пазят историята на гимназията, да ценят труда и обичта на своите учители.

## Бележити дейци на горскостопанската наука

## 100 години от рождението на проф. Александър ИЛИЕВ

Роден е на 30.05.1921 г. в с. Мартиново, област Монтана. Прекарал своето волно детство в пазвите на Стара Балкан, той отрано опознава и усеща благотворните влияния на гората върху физическото и духовното здраве на човека и това предопределя по-нататък и решението му да следва лесовъдство. Неговите ранни наблюдения му подсказват, че гората крие своите тайни, а тяхното разкриване може да стане само с помощта на горската наука. През есента на 1945 г. Александър вече е студент в специалността "Лесовъдство" в Агрономо-лесовъдния факултет на Софийския университет. Тук той усърдно изучава горскостопанските дисциплини и разбира, че горското производство е дългосрочно и този процес трябва да се управлява научно. С този миоглед Александър Илиев завършва висшето си лесовъдско образование през 1949 година.

През 1950 г. постъпва като асистент в катедра "Лесовъдство". Тук той получава много добра възможност да започне работа, свързана с изследвания върху растежа и производителността на горите, усъвършенстване на методите за таксирание на горите при тяхната инвентаризация и редица проблеми, свързани с



лесоустройството проучване и проектиране. През 1961 г. е избран за доцент, а от 1967 г. е редовен професор по лесовъдство. От 1971 до 1984 г. е ръководител на Катедра "Лесовъдство" във ВЛТИ. През този период той участва активно в подготовката на стотици инженерни кадри по горско стопанство и безрезервно предава своя опит и знание на бъдещите ръководители и стопани на гората.

Проф. Илиев е автор на около 100 научни публикации, учебници и ръководства. Едновременно с това публикува редица научнопопулярни статии в периодичния печат, насочени към обществеността, за запознаването ѝ с актуални проблеми на горското стопанство в страната.

С тези публикации е била осигурявана обществената подкрепа за практическо решаване на въпроси, свързани с устройството, видовия състав и използването на горите за отпад и други техни специални функции.

През 1962-1966 г. проф. Илиев е заместник-ректор по учебната работа, а след 1972 г. в продължение на 7 г. (до 1979 г.) е ректор на ВЛТИ. Той проявява изключителна активност за развитието на висшето лесотехническо образование в България. Голяма е заслугата му за усъвършенстване на организацията и съдържанието на учебния процес и за развитието на научната работа. Отдава много сили за задълбочаване на интеграционните връзки със сродни университети в много страни по света.

Проф. Александър Илиев е един от учените в областта на горскостопанската наука, който не пожали сили и творческа енергия за ускорено развитие на горското стопанство в България и увеличаване на нейното зелено богатство. Напусна ни през 1991 г., но след него остана жив споменът за полезното му дело на учен и педагог, принципен, честен и справедлив ръководител.

Проф. Кирил БОГДАНОВ

## IN MEMORIAM

На 8 април почина инж. Кирил Първанов.

Роден е на 31.01.1931 г. в София. През 1955 г. завършва ВЛТИ, специалност "Механична технология на дървесината". Започва работа като специалист в Държавното стопанско обединение (ДСО) "Стара планина". След създаването на ДСО "Мебел" до 1971 г. е заместник генерален директор на Обединението. От 1971 до 1988 г. е ди-



ректор на Института за мебели - София. Има голям принос в мебелното производство като утвърден и изтъкнат специалист и ръководител. Автор на 17 книги по историята на мебелното производство, една от които е отличена с първа награда от Съюза на архитектите в България през 2008 г., както и биографичните книги "Найден Тодоров", "Проф. Димитър Стефанов - отблизо" и "Акад. Мако Даков".

Поклон пред светлата му памет!

На 4 май почина тех.-лесовъд Ангел Иванов Златков.

Роден е на 15.03.1936 г. в с. Слатино, Кюстендилска област. През 1954 г. завършва Техникум по горско стопанство "Христо Ботев" - Велинград.

Работи в Горските стопанства в Симитли, Рилски манастир и най-продължително в Невестино,



в което последователно е началник-участък, зам.-директор, главен лесничей и директор през 1994-1997 година. Посветил на гората 40 г., е известен като пряк технически организатор и изпълнител на проекта за борба с ерозията във водосбора на поройната р. Елешница, осъществен за 17 вместо за 25 години.

Поклон пред светлата му памет!

На 9 май почина инж. Борис Леонидов Константинов.

Роден е на 26.06.1936 г. в с. Стубел, област Монтана. През 1959 г. завършва ВЛТИ, специалност "Горско стопанство".

Работи в ГС - Вищерица, "Агролеспроект" и ГС - Елешница. В Министерството на горите и горската промишленост постъпва през 1971 г., където до 1980 г. е главен специалист в отдел "Стопанисване на горите". През 1980-1986 г. е директор на Горскопромишлено предприятие - Междуреченск, Коми АССР, и още две години ръководи в Мос-



ква Бюрото по дърводобив и строителство в Коми. През 1989 г. е главен експерт в отдел "Задграничен дърводобив" в Асоциация по горско стопанство и горска промишленост, от 1990 до 1997 г. е началник на отдел "Лесовъдство и отчет на горския фонд" в Комитета по горите, а след това до пенсионирането си е директор на Националната служба за единна информационна система на горското стопанство. Участва в разработването на важни нормативни документи от горското законодателство.

Поклон пред светлата му памет!

## Природен парк е лицето и авторитетът на лесовъдската дейност

Изминаха над 90 г. от първите целенасочени действия на водещите експерти от науката за гората и природата и управленци за отделяне на представителни части на нашите гори за специални социални нужди на обществото. В зората на природозащитното дело в Европа, наред със строго защитените територии в горите, възникват и природните паркове като крайселищни защитени територии, които съхраняват уникални природни дадености за рекреационните потребности. Първ за нашата страна от този тип паркове е "Витоша", създаден през 1934 г., заедно с първите резервати в България - "Силкосия" и "Парангалица" (1933 г.). За да възникнат по-късно "Златни пясъци" - 1943 г., "Русенски Лом" - 1970 г., "Странджа" - 1995 г., и останалите седем парка с обща площ 256 441 ха, или 2.3 % от територията на страната.

За разлика от националните, в които цялата територия е държавна собственост, в природните паркове съществуват всички видове собственост, а в някои от тях, както е Природният парк "Странджа", попадат и селища. В тези защитени територии е приет сравнително либерален режим на ползване на природните ресурси с отговорност към запазване на биологичното разнообразие, ландшафтите и културно-историческото наследство. В търсенето на баланс при ползването на горите и земеделските земи се прилагат добрите практики, постигнати в други страни, по-щадящото ползване на естествената природна среда. Тези практики намират отражение в изготвяните планове за управление на парковете. Либералният статут на природния парк като защитена територия създава взаимовръзки на интереси, понякога конфликтно противоречиви: трябва да се защитят едновременно рекреационните интереси на посетителите, стопанските интереси на жителите в селищата в ползването на лична и обществена собственост, на горите държавна и общинска собственост, на ловните територии, културно-историческото наследство, при упадък на традиционните дейности и практики, които са в хармония с природата, и недостига на човешки и финансови ресурси за прилагане на ефективни мерки за развитие и консервация. Когато се получи съгласие между общностите и се разработи и приеме план за управление, се регламентират действията по опазването на природата и устойчивото ползване на нейните ресурси. С плана се идентифицират най-важните проблеми и особености на парковата територия, определят се целите на управлението ѝ и се посочва пътят за постигането им. С приетия план създадените структури за управление на територията възлагат, финансират, изпълняват и контролират спазването на приетите нормативи.

Не така стоят нещата, когато поради обективни и субективни причини изготвянето на плана за управление пропада (както стана в ПП "Странджа") и действията, които трябва да се осъ-

ществяват за постигане на целите и задачите, заложи в запоедите за създаването на парка, трябва да намерят място в други планове за развитие на територията. Настават трудни времена на противопоставяне между стопанско ползване и съхраняване на природните дадености. Високата лесистост на парковите територии поставя на първо място значението на стопанския план на съответното горско стопанство като гарант с предвидените мероприятия за устойчиво ползване на горите и лова и за опазване на природата. Това е мерило за зрелостта и високата лесовъдска интелигентност и етика на ръководните кадри в системата на горите - ИАГ, РДГ и ДПП, от една страна, и ДП и ДГС, ДЛС, определящи се като "ползватели".

Интересите на всички трябва да бъдат еднопосочни, в изпълнение на законите, наредбите и правилниците. Практиката показва, че когато няма приет план за управление, постигането на съгласие за щадящо ползване на горските територии изисква повече усилия и убеждаване. Така например при изработването на последните стопански планове на ДГС и ДЛС от територията на ПП "Странджа" не се постигна съгласие за запазване на естествеността на старите гори с подлес от вечнозелени храсти - странджанска зеленика. Ставаше въпрос за 2600 ха източнобуков и горунови гори, което е около 3 % (!) от общата територия на Парка. След много спорове се реши да се запазят тези, които са с покритие на зелениката над 50 на сто. Колкото и куриозно да звучи, за източнобуковите гори с участие на странджанска боровинка (обща площ 250 ха) в ИАГ не се постигна съгласие за тяхното запазване и неизвеждане на сечи. Това показва, че сред колегията икономическото мислене взема превес пред екологичното и лесовъдското, та да не се съхранят няколко хиляди хектара уникални за Европа гори при обща горска територия на Парка от над 75 000 хектара. Излиза, че дори и малкото приети и заложи мерки, свързани с туристическата инфраструктура в горите, за щадящо ползване с модерна технология и механизми и за осигурено финансиране, трудно ще се изпълняват. Последните противоречия, които възникнаха между посетителите на Странджа и горските стопанства, изразяващи се в разрушаването на туристически маршрути и изсячане на насажденията около тях и край природни и културни паметници, показваха непознаване дори на заложените в стопанския план ангажменти и нежелание да се изпълнят направените препоръки.

При наличната управленска схема, при която охраната на Парка е поверена на горските стопанства, проблемите произтичат основно от това, че служителите нямат нито достатъчно познания върху биоразнообразието, нито мотивация и време за охраната му. Контролът, провеждан от ДГС, е насочен предимно към дърводобива и фирмите, които, за жалост, работят с

примитивна технология на добива и манипулирането на дървесината вместо да внедряват модерни специализирани механизми, показващи достиженията на горския сектор пред българското общество. А туристите в Парка, които обикновено са добре образовани, по видяното и чуто сред природата оценяват и лесовъдската колегия.

Дирекцията на Парка със своите щат и техническа обезпеченост не е в състояние да контролира дейностите върху обширната си територия. Минималното финансиране на парковите структури и нишожните средства за дейности затрудняват дефинирането и планирането на специализирани изследвания, системните наблюдения върху приоритетни елементи на биоразнообразието и поддържането на база данни. Поради тези причини приоритетите в управлението на Парка се ограничават до развитие на туристическата инфраструктура, посредничество при развитието на туризма и популяризация на територията.

Най-силното противоречие понастоящем е, че многомилионният горски дървесен ресурс на Странджа, значителното годишно ползване на дървесина (около 140 000 м³) и други продукти и милионната печалба от стопанската дейност излизат извън територията на Парка! Както казва народната поговорка - "вода гази, жаден ходи", или Паркът не разполага с финансови средства за постигане на трите цели, определени при създаването му: "...дългосрочно опазване на уникалната природа, културно-историческото наследство и осигуряване на социално-икономическото развитие на региона".

Логично би било създаването на единно горскоадминистративно, лесовъдско и икономическо териториално обединение и самостоятелност на структурата Природен парк "Странджа". Логично е за рекреационната дейност и отдиша на туристите да се осигури финансова подкрепа от социални фондове и проекти на страната. Така ще се постигне изграждането на авторитетен парк, материално обезпечен и отговорен за състоянието на природните ресурси, туристическата инфраструктура и контрола на дейностите, способен да изпълни поставените за обявяването му цели. В един по-широк план възниква необходимостта и от създаването на стопанска структура за управление на парковете в национален мащаб, каквито има в някои европейски страни. Изминалите 25 години от обявяването на Парка показваха, че първите години бяха плодотворни и заради административната и финансовата подкрепа на централното и регионалното горско управление. За да бъдат лице и авторитет на лесовъдската дейност в българската гора, природните паркове се нуждаят от промяна в отношението към тях - административно, икономическо, екологично и лесовъдско стабилизиране.

Доц. д-р Дико ПАТРОНОВ

## Горска педагогика

## “Горичка в количка” тръгна на път

През април бе дадено начало на образователната кампания “Горите и климатичните промени”, която е съвместна инициатива на сдружение “Горичка”, Съюза на лесовете в България и още една форма на обучение, с която се заема “Горска педагогика”.

В следващите месеци мобилният павилион “Горичка в количка” ще обиколи над 50 училища в Благоевградска, Софийска, Кюстендилска, Пазарджишка, Смолянска, Шуменска и Русенска област и горските педагози ще запознаят хиляди ученици с опазването на гората и климата под формата на игри и беседи.

Мобилният павилион е оборудван с образователни материали за опазване на околната среда, интерактивни игри, инструменти за залесяване, семена и фиданки, приказно преобразен да привлича интереса на малчуганите. Всички интериорни и екстериорни решения са от естествени материали, а на покрива е поставен слънчев панел, като част от цялостната екологична концепция.

Стотици деца в Благоевградска област вече се забавляваха с игрите и забавните истории за гората, които споделиха с тях горските педагози инж. Севдалина Димитрова и инж. Вера Станишева от ЮЗДП, инж. Михаела Николова от РДГ - Благоевград, с логистичната помощ на горския инспектор Стоил Стоилов от ЮЗДП.

Деца от основните училища “Васил Левски” - с. Юруково и “Братя Миладинови” - с. Конарско, община Якоруда, научиха много за промените в климата, работата на лесовете и различните видове дървета и животни в гората, засадиха фиданки от черен бор и зимен дъб, като си обещаха да бъдат добри стопани.

Срещата на “Горичка в количка” продължи с децата от СУ “Св. Св. Кирил и Методий” - Белица, и ОУ “Св. Паисий Хилендарски” - с. Долно Осеново. По-нататък маршрутът премина през Благоевград, където учениците от 6 СУ “Иван Вазов” и 7 СУ “Кузман Шапкарев” проведоха своите часове по природознание в училищния двор.

Учениците от 9 ОУ “Пейо Яворов”, 11 ОУ “Христо Ботев” и 3 ОУ “Димитър Талев” научиха много за горите и климата в България, за създаването на нови гори чрез засаждане на фиданки и семена, както и за отговорността на всеки ученик да се грижи и пази природата.

И децата от Начално училище “Св. Паисий Хилендарски” - Банско, се срещнаха с горското климатично фургонче, като се запознаха с най-устойчивите на климатичните изменения дървесни видове, очакваните промени в горите, както и необходими

мите грижи за тях.

“Горичка в количка” продължи своя маршрут в Софийска област с горските педагози д-р инж. Анна Петракиева, Силвия Арангелова от ДПП “Витоша” и инж. Мария Чамбова от ИАГ и спря в училища, детски градини и домове за деца, лишени от родителска грижа.

Четири класа на ОУ “Любен Каравелов” - с. Трудовец, прекараха своя учебен час за горите и климата в училищния двор с много игри.

Столичните 51 СУ “Елисавета Багряна” и 97 СУ “Братя Миладинови” се включиха в атрактивните беседи и игри за значението на горите за преодоляване на климатичните промени. Децата научиха колко са важни нашите действия за опазването и стопанисването на горите, така че пълноценно да изпълняват своите функции.

Третокласниците от 126 ОУ “П. Ю. Тодоров” и 118 СОУ “Людмил Стоянов” бяха подготвили изненади за горските педагози - прекрасни рисунки, и показаха много добри познания по темата за климатичните промени, като се включиха с огромен ентузиазъм в играта, представяща нагледно влиянието на парниковите газове върху нашата планета и нейните обитатели.

Учениците от два столични дома за деца, лишени от родителска грижа, влязоха в ро-

лята на горски обитатели, научиха любопитни факти за средата, в която живеят те, за горите и значението им за преодоляване на климатичните промени.

Много емоция предизвикаха игрите у децата от 32 СОУ “Климент Охридски” и 108 СОУ “Никола Беловежов”, които научиха защо всички елементи на екосистемата са важни, как едно дърво трябва да се отстрани, за да направи място на други, каква е връзката между гората и климатичните промени. Второкласниците бяха много ентузиазирани при “гасенето на пожари” и “спасяването на Земята”.

Децата от 105 СУ “Атанас Далчев” и подготвителната група на ДГ № 112 “Детски свят” влязоха в ролята на пожарникари и разбраха какво може да причини небрежното поведение в гората.

Учениците от четвърти клас на 18 СУ “Уилям Гладстон” и децата от подготвителната група на ДГ 170 “Пчелица” изненадаха горските педагози със своите познания за климатичните промени, редиха тематични пъзели, нагледно демонстрираха значението на нашите грижи за природата.

Пътят на образователния павилион “Горичка в количка” можете да следите на фейсбук страницата на инициативата, а образователни материали да изтеглите безплатно от страницата <https://vkolichka.gorichka.bg>.



## 25 г. Природен парк „Врачански Балкан“

## Врачанската планина е с добър стопанин



Колективът на ДПП “Врачански Балкан” с директор инж. Николай Ненчев

През март се навършиха 25 г. от създаването на Дирекцията на Природен парк “Врачански Балкан”. Паркът е основан със Заповед № 63 от 15.02.1996 г. на тогавашния Комитет по горите да осъществява управлението на защитената територия “Врачански Балкан”. От създаването си досега администрацията се ръководи от инж. Николай Ненчев. В Парка работят 12 души, от които 8 са с над 20 г. стаж, а трима от тях работят от създаването на Дирекцията.

Площта на ПП “Врачански Балкан” е 28 803,9 ха, като обхваща по-голямата част на Врачанската планина и масива Лакатнишките скали. Най-високата точка е вр. Бегличка могила (1482 м н.в.). Основната част на района се характеризира с типичен карст, като е обявен и резерватът за запазването му - “Врачански карст”. В района на Парка са установени 600 пещери, една от най-красивите е “Леденика” - природна забележителност и важен туристически обект. Четири са защитените местности и пет забележителностите.

Горската растителност на територията на Парка е обособена в 2 вертикални пояса - дъбов и буков. Установени са общо 1082 вида висши растения, 4 от които са с категория “застрашен от изчезване” в Червената книга на България, 38 редки вида, 373 лечебни рас-

тения, някои от които имат природозащитен статус.

С приемането на Плана за управление на Парка се определят основните приоритети за работа на Дирекцията - опазване на биоразнообразието, насърчаване на устойчиви форми на туризъм, изграждане на паркова инфраструктура, образователни дейности, работа с деца и подрастващи и връзки с обществеността.

Към настоящия момент има изградени 11 тематични образователни маршрута, които се поддържат и обновяват периодично.

За последните 15 г. Дирекцията като бенефициент или партньор е реализирала проекти на стойност над 12 млн. лв., насочени към опазване на биоразнообразието, развитие на туризма и образователните дейности. Изградени са новата административна сграда, Посетителският център в с. Лютиброд, Младежкия еколагер в с. Очин дол, Мултифункционалният център “Горски дом” и Природозащитният център “Натура”. Функционира системата за пожароизвестяване и видеонаблюдение, снабдена с оборудване, проследяващо климатичните показатели.

През последните 20 г. експертите на Парка работят усилено за възстановяване и опазване на популациите на ценни видове

растения и животни. Голям успех е връщането на белоглавите лешояди на територията на Врачанска планина. След повече от 70 г. отсъствие тук вече се наблюдават над 80 птици, които през последните 6 г. успешно отглеждат своите малки. Прилага се и иновативен метод за полусвободно отглеждане на планинския кеклик, като ежегодно в природата се освобождават повече от 100 птици, част от които се проследяват чрез радиотелеметрия. От 2019 г. стартират дейности по възстановяване на черния лешояд в рамките на проект “Светло бъдеще за черния лешояд”. Тази година за пръв път се наблюдава двойка от черни лешояди.

Благодарение на реализирани проекти по Оперативна програма “Околна среда” Дирекцията на Парка предприе редица действия по опазване на местообитанията по “Натура 2000”.

ДПП “Врачански Балкан” работи в международно сътрудничество с други природни паркове. Понастоящем се реализира проект за дигитализиране на териториите на Природните паркове “Врачански Балкан” и “Железни врати” (Румъния), както и създаване на иновативен трансграничен туристически продукт.

Основан акцент в работата на администрацията са образователните дейности с деца, младежи и доброволци. Годишно се обхващат над 2000 деца и младежи, които посещават Природозащитния център

“Натура” и Младежкия еколагер в с. Очин дол. Всяка година се организират редица инициативи - “Лесовъд за един ден”, “Нощ на прилепите”, “Ден на Земята” и други. Регулярно се провеждат изложби, конкурси и излети на територията на Парка. Всяка година Дирекцията приема стажанти от различни университети за провеждането на стажове.

Оля ГЕНОВА

## КОНТРОЛ И МНОГОФУНКЦИОНАЛНОСТ

**Градински трактори HUSQVARNA**

АГРОЛАНД - БЪЛГАРИЯ АД  
София 1700, ул. “Осми декември” №13, тел. 024 666 916  
e-mail: info@agroland.eu  
www.husqvarna.bg

**Husqvarna**  
READY WHEN YOU ARE